Yashoda Girls' Arts & Commerce College, Nagpur

Project in Mahila Adhyayan

Approved by

Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University,

Session: 2018-2019

Name of the Project: Unnati Project under Jeevan Shikshan Abhiyan

Number of Students Enrolled: 30

Name of Co-ordinator : Dr. Govind Rawlekar

Brief Report on Completion of Project

Academic Year- 2018-2019

Name of the Project Undertaken	Unnati Project Under Jeevan Shikshan Abhiyan
Academic Session	2018-2019
Organizing Department/ Committee	Department of Mahila Adhyayan
Total number of students Participated in the project	30
Brief Report	The Project entitled Unnati Project Under Jeevan Shikshan Abhiyan was undertaken by the Department of Mahila Adhyayan of the institution in collaboration with the Department of Lifelong Learning and Extension, Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University during the session 2018-2019 under Jeevan Shikshan Abhiyan. Total 30 students of Arts and Commerce participated in the project activity and successfully completed the project. The completion certificates have been given to the students. All the students found it very interesting to learn through the experiential learning. They enjoyed the project work.
Criterion No. I	Metric No:-1.3.2

Signature of Activity Co-ordinator	Signature and Stamp of IQAC Co-ordinator	Signature & Stamp of Principal
[signature]	[signature] Co-ordinator, IQAC Yashoda Girls' Arts & Commerce College, Nagpur	[signature] Principal Yashoda Girls Arts & Commerce College,Sneh Nagar,Nagpur-15

Unnati Project of Rashtrasant Tukadoji Maharaj University

Academic Session- 2018-19

List of students completing project-

Sr. NO.	Name of students	Program
1	Samiksha Suresh Kodape	B.A.
2	Kalyani Naresh Lokhande	B.A.
3	Shivani Laxman Wankhede	B.A.
4	Sonali Santosh Chakole	B.A.
5	Sneha Jaideo Bagade	B.A.
6	Manisha Sunil Kavishwar	B.A.
7	Vaishali Sobilal Aambadare	B.A.
8	Rajani Indrajit Dudeshwar	B.A.
9	Manisha Ravindra Walke	B.A.
10	Poonam Kirashkumar Pache	B.A.
11	Tejashwari N. Sonwane	B.A.
12	Hemlata Khushoba Meshram	B.A.
13	Pratima Hemgalal Thakare	B.A.
14	Shreya L. Deshmukh	B.Com
15	Shabahate J. Sheikh	B.Com
16	Tejshvini Vinod Talwekar	B.Com
17	Sneha Santosh Niratkar	B.Com
18	Rupali Shivshankhar Nagpure	B.Com
19	Rani Arun Patil	B.Com
20	Dipali Anil Wankhede	B.Com
21	Monika Gajanan Watkar	B.Com
22	Akshata Prashant Sugerwar	B.Com
23	Gayatri Vasant Raut	B.Com
24	Laxmi Ankush Thakare	B.Com
25	Laxmi Sankar Mandale	B.Com
26	Preeti Arun Bhishikar	B.Com
27	vidhi Pramod Tidake	B.Com
28	Sakshi Raju Kapse	B.Com
29	Shewta G. Bhule	B.Com
30	Renuka Gajanan Urkude	B.Com

Signatue of Project Co-ordinator

IQAC Coordinator

Co-ordinator, IQAC
Yashoda Girls' Arts &
Commerce College, Nagpur

Principal

Principal
Yashoda Girls Arts & Commerce
College, Sneh Nagar, Nagpur-15

Letter to the extension Department

Purushottam Khaparde Health & Education Society's

Yashoda Girls'
Arts & Commerce College, Nagpur

▪ Recognized by Government of Maharashtra ▪ Affiliated to RTM Nagpur University, Nagpur
SNEH NAGAR, WARDHA ROAD, NAGPUR - 440 015. (M.S.) INDIA
▪ Tel : 0712 - 2290637 ▪ Fax No. : 0712 - 2290368 ▪ www.ygcngp.org ▪ Email : ygc.ngp@rediffmail.com

GC No./ 1175/2018 — Date 08.09.2018

प्रति,
संचालक,
आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज,
नागपूर विधापीठ नागपूर

विषय:– विस्तार शिक्षण कार्यकमात सहभाग घेणा–या विधार्थीनीची यादी सादर करण्याबाबत.

मा. महोदय,

उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने महाविधालयात या उपकमांतर्गत 'उन्नती सहयोग, स... संस्कार केंद्र' २०१८–२०१९ या सत्रात सहभाग घेणा–या विधार्थीनींच्या यादी व सं... विधार्थीनी नामांकन शुल्क १०२०/– रु. सादर करीत आहोत.

डि.डी. कमांक ६९२४०८ दिनांक ०७/०९/२०१८ एकूण १०२०/– रु.

धन्यवाद

O/C

PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

सहपत्र
विधार्थीनीची यादी

समन्वयक
डॉ. गोविंद रावळेकर

Letter to the extension Department

Purushottam Khaparde Health & Education Society's

Yashoda Girls' Arts & Commerce College, Nagpur

Estd. 1992 ★ NAGPUR ★

Accredited B++ by NAAC

▪ Recognized by Government of Maharashtra ▪ Affiliated to RTM Nagpur University, Nagpur
SNEH NAGAR, WARDHA ROAD, NAGPUR - 440 015. (M.S.) INDIA
▪ Tel : 0712 - 2290637 ▪ Fax No. : 0712 - 2290368 ▪ www.ygcngp.org ▪ Email : ygc.ngp@rediffmail.com

YGC No./ 1175/2018 Date 08.09.2018

प्रति,
संचालक,
आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज,
नागपूर विद्यापीठ नागपूर

विषय:— विस्तार शिक्षण कार्यक्रमात सहभाग घेणा—या विद्यार्थीनीची यादी सादर करण्याबाबत.

मा. महोदय,

उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने महाविद्यालयात या उपक्रमांतर्गत 'महिला अध्ययन व सेवा केंद्र' २०१८—२०१९ या सत्रात सहभाग घेणा—या विद्यार्थीनीची यादी व सोबत विद्यार्थीनी नामांकन शुल्क 1020/— रु. सादर करीत आहोत.

डि.डी. क्रमांक 692408 दिनांक 07/09/2018 एकूण 1020/— रु.

धन्यवाद

PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

SEAL

सहपत्र
विद्यार्थीनीची यादी

समन्वयक
डॉ. गोविंद रावळेकर

Letter to the extension Department

Purushottam Khaparde Health & Education Society's

Yashoda Girls'
Arts & Commerce College, Nagpur

▪ Recognized by Government of Maharashtra ▪ Affiliated to RTM Nagpur University, Nagpur
SNEH NAGAR, WARDHA ROAD, NAGPUR - 440 015. (M.S.) INDIA
▪ Tel : 0712 - 2290637 ▪ Fax No. : 0712 - 2290368 ▪ www.ygcngp.org ▪ Email : ygc.ngp@rediffmail.com

Accredited B++ by NAAC

NAGPUR Estd. 1992

YGC No./ 1175/2018 Date 08-09-2018

प्रति,
संचालक,
आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग
राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज,
नागपूर विधापीठ नागपूर

विषयः– विस्तार शिक्षण कार्यक्रमात सहभाग घेणा–या विधार्थीनीची यादी सादर करण्याबाबत.

मा. महोदय,

उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने महाविधालयात या उपक्रमांतर्गत 'महिला अध्ययन व सेवा केंद्र' २०१८–२०१९ या सत्रात सहभाग घेणा–या विधार्थीनीची यादी व सोबत विधार्थीनी नामांकन शुल्क 1020/– रु. सादर करीत आहोत.

डि.डी. कमांक 692408 दिनांक 07/09/2018 एकूण 1020/- रु.

धन्यवाद

PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

सहपत्र
विधार्थीनीची यादी

समन्वयक
डॉ. गोविंद रावळेकर

SEAL

List of students completing project

यशोदा गर्ल्स आर्टस ॲन्ड कॉमर्स कॉलेज,

स्नेहनगर, वर्धा रोड, नागपूर

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज

आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग

'उन्नती, सहयोग, सक्षम, संस्कार केंद्र'

सत्र 2018-2019

अण	विधार्थीनीचे नांव	वर्ग	अ	विधार्थीनीचे नाव	वर्ग
१	कल्याणी नरेश लोखंडे	बी.ए.१	१	श्रेया ल. देशमुख	बी.कॉम १
२	मनिषा सुनिल कविश्वर	बी.ए.१	२	शाबाहत जे. शेख	बी.कॉम १
३	वैशाली सोबिलाल आंबेडारे	बी.ए.१	३	तेजस्विनी विनोद तलवेकर	बी.कॉम १
४	सोनाली संतोष चकोले	बी.ए.१	४	स्नेहा संतोष निराटकर	बी.कॉम १
५	रजनी इंद्रजीत दुधेश्वर	बी.ए.१	५	रुपाली शिवशंकर नागपूरे	बी.कॉम १
६	बेदबाई जी. शाहू	बी.ए.१	६	रानी अरुण पाटील	बी.कॉम १
७	समिक्षा सुरेश कोडापे	बी.ए.१	७	दिपाली अनिल वानखडे	बी.कॉम १
८	स्नेहा जयदेव बागडे	बी.ए.१	८	मोनिका गजानन खटकर	बी.कॉम १
९	शिवानी लक्ष्मण वानखेडे	बी.ए.१	९	अक्षता प्रशांत सुगन्धार	बी.कॉम १
१०	मनिषा रविंद्र वलके	बी.ए.१	१०	शिवानी दिलीप सातपुते	बी.कॉम १
११	किरण गायकवाड	बी.ए.१	११	लक्ष्मी ए. ठाकरे	बी.कॉम १
१२	सुक्ष्मा बी. राऊत	बी.ए.१	१२	प्रिती ए. भिसीकर	बी.कॉम १
१३	धनश्री कर्झेकर	बी.ए.१	१३	विधी पी. तिडके	बी.कॉम १
१४	तेजेश्वरी नितेन्द्र सोनवाने	बी.ए.१	१४	सिमरन एस. पांडे	बी.कॉम १
१५	हेमलता मेश्राम	बी.ए.१	१५	भाग्यश्री एस. पंचबुध्दे	बी.कॉम १
१६	रोशनी विरेंद्र हिरापुरे	बी.ए.१	१६	साक्षी आर. कापसे	बी.कॉम १
१७	प्रिती राजकुमार पुराम	बी.ए.१	१७	नंदिनी रामकृपाल चव्हाण	बी.कॉम १

समन्वयक

PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

Yashoda Girls Arts & Commerce College Nagpur

Aajivan Adhayan Aani Vistar Vibhag

Mahila Adhayan Aani Seva Kendra

YEAR :- 2018-2019

SR	Name of the students	Class
1	Kalyani Naresh Lokhande	B.A.I
2	Manisha Sunil Kavishwar	B.A.I
3	Vaishali Sobilal Ambadhare	B.A.I
4	Sonali Santosh Chakole	B.A.I
5	Rajani Indrajit Dudheshwar	B.A.I
6	Bedbai G. Sahu	B.A.I
7	Samiksha Suresh Kodape	B.A.I
8	Sneha Jaideo Bagde	B.A.I
9	Shivani Laxman Wankhede	B.A.I
10	Manisha Ravindra Walke	B.A.I
11	Kiran Gaikwad	B.A.I
12	Sushama B. Raut	B.A.I
13	Dhanashree Kulzekar	B.A.I
14	Tejeshwari Nitendra Sonwane	B.A.I
15	Hemlata Meshram	B.A.I
16	Roshani Virendra Hirapure	B.A.I
17	Priti Rajkumar Puram	B.A.I

Sr	Name of the Students	Class
1	Shraya L. Deshmukh	**B.COM.I**
2	Sahabat J. Sheikh	B.COM.I
3	Tejswini Vinod Talvekar	B.COM.I
4	Sneha Santosh Niratkar	B.COM.I
5	Rupali Shivshankar Nagpure	B.COM.I
6	Rani Arun Patil	B.COM.I
7	Dipali Anil Wankhede	B.COM.I
8	Monika Gajanan Watkar	B.COM.I
9	Akshata Prashant Surgwar	B.COM.I
10	Shivani Dilip Satpute	B.COM.I
11	Laxmi A. Thakre	B.COM.I
12	Priti A. Bhisikar	B.COM.I
13	Vidhi P. Tidke	B.COM.I
14	Simran S. Pande	B.COM.I
15	Bhagyashri S. Panchbhuddhe	B.COM.I
16	Sakshi R. Kapse	B.COM.I
17	Nandini Ramkrupal Chouhan	B.COM.I

PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

Photographs

Internal Marks for the completion of project

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ
आजीवन अध्ययन आणि विस्तार विभाग

महाविद्यालयाचे नाव: यशोदा गर्ल्स आर्ट्स अँड कॉमर्स कॉलेज, स्नेहनगर, नागपूर

प्रकल्पाचे नाव: उन्नती प्रकल्प अहवाल आणि राष्ट्रसंत संस्कार प्रकल्प

सत्र २०१८–१९ वर्ग – बी. कॉम भाग-१

अ. क्र.	आसन क्रमांक	विद्यार्थ्यांचे नाव	महा. ने दिलेले २ पैकी गुण	मूल्यांकन मंडळाने दिलेले गुण ८ पैकी: उन्नती प्रकल्प ६ पैकी	राष्ट्रसंत प्रकल्प २ पैकी	एकूण गुण १० पैकी
1.		श्रेया म. देशमुख	02	04	02	08
2.		शाबाइन जे. शेख	02	04	02	08
3.		तेजस्विनी विनोद तलवेकर	02	05	02	09
4.		स्नेहा संतोष निशाणकर	02	04	02	08
5.		रुपाली शिवशंकर नागपुरे	02	04	02	08
6.		रानी अरुण पाटील	02	04	02	08
7.		दिपाली अनिल वानखेडे	02	4½	1½	08
8.		मोनिका गजानन वाटकर	02	04	02	08
9.		अक्षता प्रशांत खुमरवार	02	05	02	09
10.		गायत्री वसंत राऊत	02	04	02	08
11.		लक्ष्मी अंकुश ठाकरे	02	04	02	08
12.		लक्ष्मी शंकर मनडाने	02	04	02	08
13.		प्रिती अरुण भिशीकर	02	04	02	08
14.		विद्या प्रमोद तिडके	02	04	02	08
15.		राधा राजु कापसे	02	04	02	08
16.		श्वेता [illegible] मुळे	02	04	02	08
17.		रेणुका गजानन उरकुडे	02	04	02	08

परीक्षकाचे नाव: [illegible]

दूरध्वनी क्र. / मोबाईल क्र. [illegible] स्वाक्षरी— [signature]

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ

आजीवन अध्ययन आणि विस्तार विभाग

महाविद्यालयाचे नाव यशोदा गर्ल्स आर्ट्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, स्नेहनगर, नागपूर

प्रकल्पाचे नाव उन्नती प्रकल्प अहवाल आणि राष्ट्रसंत संस्कार प्रकल्प

सत्र २०१८–१९

वर्ग बी.ए. भाग १

अ. क्र.	आसन क्रमांक	विद्यार्थ्यांचे नाव	महा.ने दिलेले २ पैकी गुण	मुल्यांकन समितीने दिलेले गुण ८ पैकी: उन्नती प्रकल्प ६ पैकी	मुल्यांकन समितीने दिलेले गुण ८ पैकी: राष्ट्रसंत संस्कार २ पैकी	एकूण गुण १० पैकी
1.		कल्याणी नरेश खोब्रागडे	02	04	02	08
2.		मनिषा सुनिल कविश्वर	02	3½	1½	07
3.		वैशाली सोबीलाल आंबेडारे	02	04	02	08
4.		सोनाली संतोष चकोले	02	04	02	08
5.		रजनी इंद्रजीत दुधेश्वर	02	04	02	08
6.		खेदबाई जी. स्याहु	02	04	02	08
7.		सानिध्या सुरेश कोडापे	02	04	02	08
8.		स्नेहा जयदेव बागडे	02	04	02	08
9.		शिवानी लाईगण वानखेडे	02	04	02	08
10.		मनिषा रविंद्र चलाके	02	04	02	08
11.		पुनम किरणकुमार पाचे	02	04	02	08
12.		तेजेश्वरी एन. सोनवाने	02	04	02	08
13.		हेमलता रघुशोबा मेश्राम	02	04	02	08
14.		प्रतिमा हेमराजलाल ठाकरे	02	04	02	08

परीक्षकाचे नाव : डॉ. एस. डी. राऊत

दूरध्वनी क्र. / मोबाईल क्र. 9322371478

स्वाक्षरी [signature]

Report of the project work

यशोदा गर्ल्स आर्टस ॲन्ड कॉमर्स कॉलेज,

स्नेहनगर, नागपूर

उन्नती, सहयोग, सक्षम, संस्कार प्रकल्प

अहवाल २०१८–२०१९

यशोदा गर्ल्स आर्टस ॲन्ड कॉमर्स कॉलेज, स्नेहनगर, नागपूर येथे राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठांतर्गत 'आजीवन अध्ययन व विस्तार विभागा'च्या अंतर्गत महाविद्यालयात नविन प्रकल्प उन्नती सहयोग, सक्षम, संस्कार प्रकल्प प्रत्येक वर्षी राबविल्या जातात. ते खालीलप्रमाणे

१. दि. ३१/०८/२०१८ ला महाविद्यालयात 'महिला अध्ययन व सेवा केंद्रा'ची सभा सकाळी ८.२० मिनीटांनी खोली क्र. ०४ मध्ये आयोजीत केले होते. या सभेमध्ये बी.ए.भाग १ व बी. कॉम.भाग १च्या विद्यार्थीनींना तुकडोजी महाराजावर आधारित प्रकल्पाबद्दल माहिती देण्यात आली. या सभेला विद्यार्थीनीनी भरघोस प्रतिसाद दिला.

२.दि. ०८/०९/२०१८ ला महाविद्यालयात 'आंतर राष्ट्रीय साक्षरता दिन' सकाळी ८.२० मिनिटांनी खोली क्र. ४ मध्ये आयोजीत करण्यात आले. या कार्यक्रमाला महाविद्यालयातील शारीरिक शिक्षण विभागाच्या विभाग प्रमुख डॉ. ललीता पुन्नया यांनी 'शिक्षण घेवून फक्त रोजगार करणे हेच उद्देश न ठेवता समाज हिताचे काम करणे आजच्या काळाची गरज आहे' असे याप्रसंगी विद्यार्थीनींना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे

प्रास्ताविक समन्वयक डॉ. गोंविद रावळेकर यांनी केले. या कार्यक्रमाचे संचालन बी.ए. भाग १ची विद्यार्थीनी कु. स्नेहा बागडे केले व आभार कु. रोशनी हिरापूरे हिने मानले. या कार्यक्रमाला विद्यार्थीनींचा उत्स्फुर्त प्रतिसाद मिळाला.

३. दि. १२/०३/२०१९ ला 'राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज माहिती संकलन' बी.ए.भाग १ व बी.कॉम.भाग १ च्या एकूण ३१ विद्यार्थीनीनी सहभाग घेतला. या सर्व विद्यार्थीनींचे माहिती संकलन राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठातंर्गत आजीवन अध्ययन व विस्तार विभागात मुल्याकंनाकरीता सादर करण्यात आले.

समन्वयक
(प्रा.डॉ. गोविंद नामदेव रावळेकर)

प्राचार्य
PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

12/3/19

MIRAJ

Page No.

Project Copy

नाव : भाग्यश्री एस. पंचबुद्धे [redacted]

कॉलेज : यशोदा गर्ल्स आर्ट आणि कॉमर्स कॉलेज, नागपूर

वर्ग : बी. कॉम I (1st sem)

विषय : महिला अध्ययन व सेवा केंद्र.

रोल नं : 64

"उत्तम"

समन्वयक

(प्रा. डॉ. गोविंद ना. रावळेकर)

प्राचार्य

PRINCIPAL
Yashoda Girls Arts & Commerce College
Sneh Nagar, Nagpur-15

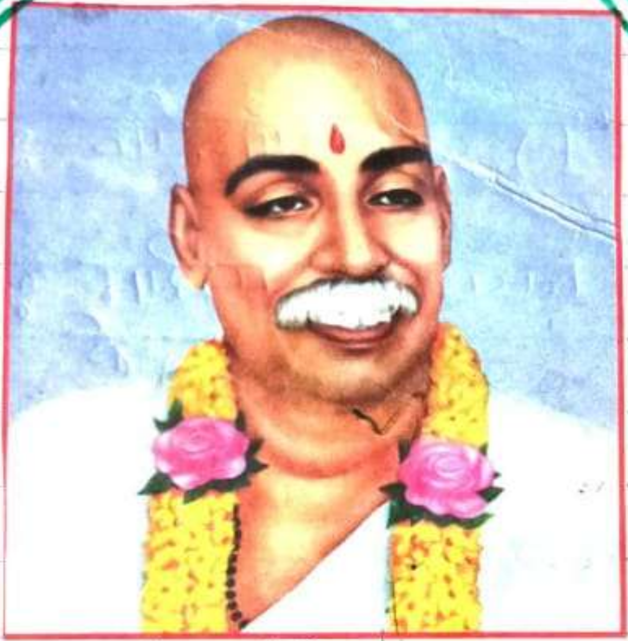

श्री तुकडोजी महाराज
SRI TUKDHOJI MAHARAJ

(जन्म : १९०९ – १९६८)

तुकडोजी महाराज

तुकडोजी महाराज (१९०९ - १९६८) यांना राष्ट्रसंत म्हणून ओळखले जाते. अंधश्रद्धा निर्मूलन व जातिभेदाच्या निर्मूलनासाठी त्यांनी भजनांच्या आणि किर्तनांच्या प्रभावीपणे वापर केला. आत्मसंयमनाचे विचार त्यांनी ग्रामगीता या काव्यातून मांडले. त्यांनी मराठी व हिंदी भाषांमध्ये काव्यरचना केली आहे. तुकडोजी महाराजांनी १९३५ साली मोझरी येथे गुरुकुंज आश्रमाची स्थापना केली. खंजेरी भजन हा प्रकार त्यांच्या प्रबोधनाचे वैशिष्ट्य होते.

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज

मूळ नाव	माणिक बंडोजी इंगळे
जन्म	एप्रिल ३०, १९०९ यावली, जि. अमरावती
निर्वाण	आक्टोबर ३१, १९६८
गुरु	आडकोजी महाराज
भाषा	मराठी हिंदी
साहित्यरचना	ग्रामगीता, अनुभव सागर भजनावली, सेवास्वधर्म

राष्ट्रीय भजनावली

कार्य — अंधश्रद्धा निर्मुलन, जातीभेद निर्मुलन

वडील — बंडोजी

आई — मंजुळाबाई

तुकडोजी महाराज हे आधुनिक काळातील महान संत होते. आडकोजी महाराज हे त्यांचे गुरु. विदर्भात त्यांचा विशेष संचार असला तरी महाराष्ट्रभरच नव्हे तर देशभर हिंडून ते आध्यात्मिक सामाजिक व राष्ट्रीय एकात्मतेचे प्रबोधन करीत होते एवढेच नव्हे तर जपानसारख्या देशात जाऊन त्यांनी सर्वांना विश्वबंधुत्वाचा संदेश दिला. सन १९४२ च्या भारत छोडो आंदोलनादरम्यान काही काळ त्यांना अटक झाली होती "आते है नाथ हमारे" हे त्यांनी रचलेले पद या काळात स्वतंत्रलढ्यासाठी स्फूर्तिगान ठरले होते.

भारत हा खेड्यांचा देश आहे. हे लक्षात घेऊन ग्रामविकास झाला की राष्ट्राचा विकास होईल अशी तुकडोजी महाराजांची श्रद्धा व विचारसरणी होती. समाजातल्या सर्व घटकांतील लोकांचा उद्धार कसा होईल, याविषयी

त्यांनी अहर्निश चिंता केली. ग्रामोन्नती व ग्रामकल्याण हा त्यांच्या विचारसरणीच्या जणू केंद्रबिंदूच होता. भारतातील खेड्यांच्या स्थितीची त्यांना पुरेपुर कल्पना होती. त्यामुळे त्यांनी ग्रामविकासाच्या विविध समस्या कशा सोडवाव्यात याविषयी उपाययोजनाही सुचविली या उपाययोजना त्यांच्या काळाला तर उपायकारक ठरल्याच पण त्यानंतरच्या काळालाही उचित ठरल्या हे आज (त्यांनी आपली जीवनयात्रा संपल्यानंतरच्या काळातही) तीव्रतेने जाणवते. अशा गोष्टीतूनच राष्ट्रसंतांचे द्रष्टेपण दिसून येते.

अमरावती जवळ मोझरीच्या गुरुकुंज आश्रमाची स्थापना हे तुकडोजींच्या आयुष्यातील जसे लक्षणीय कार्य आहे, त्याचप्रमाणे ग्रामगीतेचे लेखन हाही त्यांच्या जीवनकार्यातील अत्यंत महत्त्वाचा टप्पा आहे. ग्रामगीता ही जणू तुकडोजी महाराजांच्या वाङ्मयसेवेची पूर्तीच होय स्वतःला ते तुकड्यादास म्हणत कारण भजन म्हणतांना ते जी भीक्षा घेत, त्यावरच आपण बालपणी जीवन कंठिले, ह्याची त्यांना जाणीव होती. त्यांचे मुळचे माणिक हे नाव त्यांचे गुरु आडकोजी महाराज यांनी बदलून तुकडोजी असे केले.

खेडेगाव स्वयंपूर्ण कसे होईल, याविषयीची

जी उपाययोजना तुकडोजी महाराजांनी सुच विली होती, ती अतिशय परिणामकारक ठरली. ग्राम हे सुशिक्षित व्हावे, सुसंस्कृत व्हावे, ग्रामउद्योग संपन्न व्हावेत, गावातच देशाच्या गरजा भागवाव्यात. ग्रामउद्योगांना प्रोत्साहन मिळावे प्रचारकांच्या रूपाने गावाला नेतृत्व मिळावे, असा त्यांचा प्रयत्न होता. त्यांचे प्रतिबिंब ग्रामगीतेत उमटले आहे. देवभोळेपणा, जुनाट कालबाह्य अंधश्रद्धा नाहीशा व्हाव्यात, याविषयी त्यांनी अविरत प्रयत्न केले.

सर्वधर्मसमभाव हेही या राष्ट्रसंतांच्या विचारविश्वाचे एक वैशिष्ट्य होते. त्यासाठी तुकडोजी महाराजांनी सामुदायिक/सर्वधर्मीय प्रार्थनेचा आग्रहपूर्वक पुरस्कार केला.

तुकडोजी महाराज हे विवेकनिष्ठ जीवन-दृष्टीतून एकेश्वर वादाचा पुरस्कार करत असत. धर्मातील अनावश्यक कर्मकांडाला त्यांनी फाटा दिला होता. आयुष्याच्या शेवटपर्यंत त्यांनी आपल्या प्रभावी खंजिरी भजनाच्या माध्यमातून त्यांना अभिप्रेत असलेल्या विचारसरणीचा प्रचार करून आध्यात्मिक, सामाजिक, राष्ट्रीय प्रबोधन केले. स्वातंत्र्याच्या चळवळीत भाग घेतला म्हणून त्यांना कारावासही भोगावा लागला. अखिल भारतीय पातळीवर त्यांनी साधुसी धरमेची स्थापना केली. गुरुकुंज आश्रमाच्या

शाखोपशाखा स्थापन करून त्यांनी शिस्तबद्ध सामाजिक कार्यकर्त्यांची एक फळीच निर्माण केली. गुरुकुंजाशी संबंधित असलेले हे सर्व निष्ठावंत कार्यकर्ते आजही त्यांचे हे कार्य अखंडव्रतासारखे चालवित आहेत.

महिलोन्नती हाही तुकडोजी महाराजांच्या विचारविश्वाचा एक लक्षणिय पैलू होता. कुटुंबव्यवस्था, समाजव्यवस्था, राष्ट्रव्यवस्था ही स्त्रीवर कशी अवलंबून असते. हे त्यांनी आपल्या कीर्तनाद्वारे समाजाला पटवून दिले. त्यामुळे स्त्रीला अज्ञानात व दास्यात ठेवणे कसे अन्यायकारक आहे, हे त्यांनी अत्यंत प्रभाविपणे पटवून दिले.

देशातले तरुण हे राष्ट्राचे भावी आधारस्तंभ. ते बलोपासक असावेत म्हणजे ते समाजाचे व राष्ट्राचे संरक्षण करू शकतील. ते नितीमान व सुसंस्कृतयुक्त करते होतील, याविषयीचे उपदेशपर व मार्गदर्शनपर लेखन तुकडोजींनी केले. व्यसनाधिनतेचा तीव्र निषेध या राष्ट्रसंताने आपल्या लेखनातून केला.

ऐहिक व पारलौकिक यांचा सुंदर समन्वय तुकडोजी महाराजांच्या साहित्यात झाला आहे. त्यांनी मराठीप्रमाणेच हिंदी भाषेतही विपुल लेखन केले. आजही त्यांचे हे साहित्य आपल्याला मार्गदर्शन करीत आहे यावरून त्यांच्या साहित्यात अक्षर वाङ्म-

मयान्ची मूल्ये कशी दडली आहेत
याची सहज कल्पना येईल. राष्ट्रपती
भवनात झालेले त्यांचे खंजिरी भजन
ऐकून राष्ट्रपती राजेंद्रप्रसाद यांनी तुकडो
जी महाराजांना राष्ट्रसंत म्हणून संबोधिले
होते.

तुकडोजी महाराजांचे महानिर्वाण आश्विन
कृष्ण पंचमी शके १८९० (३१ ऑक्टोबर,
१९६८) रोजी झाले.

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराजांच्या विचारांच्या
प्रसिद्धीचे काम अखिल भारतीय श्री
गुरुदेव सेवा मंडळ द्वारे केले जाते.

ग्रामगीता त्यांचा ग्रामविकासावरील ग्रंथ
प्रसिद्ध आहे. या शिवाय हिंदीतून
शिवाय हिंदीतून लिहीलेला लहरकी बरखा
हे पुस्तकही प्रसिद्ध आहे. त्यांचे ग्रामगीत
ग्रंथामधील विचार सर्व सामान्यापर्यंत
पोहचावे याकरिता महाराष्ट्र शासनाने
ग्रामगीता हा ग्रंथ पुनर्मुद्रित करून
सवलतीच्या १० रुपये या किंमतीत उपल-
ब्ध करून दिला आहे.

Page No.
Date
www.mirajmulticolour.com

धनश्री लेकुरवाळेचा पदकांचा चौकार

आशियाई योगा चॅम्पियनशिपमध्ये पाचव्यांदा चमकली

सकाळ वृत्तसेवा

धनश्री लेकुरवाळे

नागपूर, ता. ४ : नागपूरची आंतरराष्ट्रीय योगपटू २४ वर्षीय धनश्री लेकुरवाळे हिने सिंगापूर येथे नुकत्याच पार पडलेल्या सातव्या आशियाई योगा स्पोर्टस चॅम्पियनशिपमध्ये एका सुवर्णासह चार पदके जिंकली. तिने सलग पाचव्या आशियाई स्पर्धेत पदके पटकावली.

धनश्रीने वैयक्तिक योगासन प्रकारात सुवर्णपदक जिंकले. आर्टिस्टिक आणि रिदमिक पेअर प्रकारांमध्ये रौप्यपदक आणि आर्टिस्टिक सोलो प्रकारात तिने ब्रॉंझपदक मिळविले. धनश्रीने आशियाई स्पर्धा आणि वर्ल्ड चॅम्पियनशिपमध्ये सहा सुवर्णासह १६ पदकांची कमाई केली. तिने २०१३ मध्ये मलेशिया येथील आशियाई स्पर्धेत सुवर्ण व रौप्यपदक, २०१४ मधील दक्षिण कोरियातील स्पर्धेत सुवर्ण व ब्रॉंझपदक, २०१५ मध्ये थायलंडमध्ये झालेल्या स्पर्धेत सुवर्णपदक आणि गतवर्षी व्हीएतनाममध्ये रौप्य व ब्रॉंझपदक जिंकले. याशिवाय वर्ल्ड चॅम्पियनशिपमध्ये तिने दोन सुवर्ण आणि तीन रौप्यपदके मिळविली. अकरा देशांतील सहाशे खेळाडूंचा सहभाग असलेल्या या स्पर्धेत भारताने सर्वसाधारण विजेतेपदाचाही बहुमान पटकावला. राष्ट्रीय प्रशिक्षक अनिल मोहगावकर, सतीश मोहगावकर व आशीष कोल्हे यांच्या मार्गदर्शनाखाली ती सराव करते.

धनश्री लेकुरवाळे हिने योगा स्पोर्टस चॅम्पियनशिपमध्ये एका सुवर्णासह चार पदके जिंकली.

2)

राज्य मानांकन टेबल टेनिस स्पर्धा

सिद्धी, सलोनी, हिया यांनी पहिला दिवस गाजवला

लोकमत न्यूज नेटवर्क

पुणे : महाराष्ट्र राज्य टेबल टेनिस संघटना व पुणे जिल्हा टेबल टेनिस संघटना यांच्या मान्यतेने डेक्कन जिमखाना क्लबतर्फे आयोजित सुदेश शेलार स्मृती पाचव्या राज्य मानांकन टेबल टेनिस स्पर्धेत मुंबई उपनगरची सिध्दी कोळंकर, मुंबई शहरची हिया दोशी आणि पुण्याची सलोनी शहा यांनी मानांकित खेळाडूंचा अडथळा पार करीत उद्घाटनाचा दिवस गाजविला. म्हाळुंगे-बालेवाडी येथील श्री शिवछत्रपती क्रीडा संकुलात बॉक्सिंग हॉलमध्ये शनिवारपासून ही स्पर्धा सुरु झाली. युथ (२१ वर्षाखालील) मुलींच्या गटात दुसऱ्या फेरीत मुंबई उपनगरच्या सिध्दी कोळंकरने नागपुरच्या आठव्या मानांकित कादंबरी भांडारकरचा ६-११, ११-८, ६-११, ११-९, ११-५ असा पराभव करून सनसनाटी निकाल नोंदवला. पुण्याच्या सलोनी शहाने ठाण्याच्या सातव्या मानांकित रेवती महाजनवर ११-९, ११-७, ११-७ने खळबळजनक विजय नोंदविला. मुंबई शहरच्या हिया दोशीने पुण्याच्या सोळाव्या मानांकित उज्वला गायकवाड हिच्यावर ११-८, १२-१०, ११-९ने सरशी साधली. पुण्याच्या सहाव्या मानांकित इशा जोशी हिने विजयी आगेकूच करताना मुंबई उपनगरच्या धुती पत्की हिला १२-१०, ११-९, ११-९ने स्पर्धेबाहेर केले.

ईशा जोशी

स्पर्धेचे उद्घाटन मिलिंद मराठे, प्रसाद साळुंके, आशिष शंकर आणि एन. दिवाकर यांच्या हस्ते करण्यात आले.

मुंबई शहरची हिया दोशी आणि पुण्याची सलोनी शहा यांनी नामांकित खेळाडूंचा अडथळा पार करीत उद्घाटनाचा दिवस गाजविला.

(3)

क्रीडा विश्व

राशी लांबे अंतिम फेरीत

राशी लांबे

नागपूर, ता. २४ : नागपूरच्या राशी लांबेने उपांत्य सामन्यात यजमान गुजरातच्या तसनीम मीरला पराभूत करून बडोदा येथे सुरू असलेल्या पश्चिम विभाग आंतरराज्य बॅडमिंटन स्पर्धेत ज्युनिअर मुलींच्या एकेरीची अंतिम फेरी गाठली. राशीने लढत २१-१५, २१-१६ गुणांनी जिंकली. विजेतेपदासाठी राशीची लढत गोव्याच्या अंजना कुमारीविरुद्ध होईल. त्याअगोदर उपांत्यपूर्व सामन्यात राशीने गोव्याच्या यामिन सय्यदला २१-४, २१-१० गुणांनी नमविले. महिला एकेरीत नागपूरचीच अन्य बॅडमिंटनपटू मृण्मयी सावजीचे आव्हान उपांत्य फेरीतच संपुष्टात आले. उपांत्य फेरीत तिला द्वितीय मानांकित गुजरातच्या शेनान ख्रिस्तियनकडून १७-२१, ११-२१ ने पराभव पत्करावा लागला. सकाळच्या सत्रात झालेल्या उपांत्यपूर्व सामन्यात मृण्मयीने छत्तीसगडच्या दीपाली गुप्ताला २१-१६, २१-१५ ने मात दिली होती.

राशी लांबे हिने ~~एकेरीची~~ बॅडमिंटन स्पर्धेत जुनियर मुलिंच्या एकेरीची अंतिम फेरी गाठली.

(5)

कराटे: कल्याणीला 'ब्लॅक बेल्ट'

लोकमत न्यूज नेटवर्क

नागपूर : कराटेतील अॅडव्हान्स टप्पा असलेला 'ब्लॅक बेल्ट' कल्याणी गोंडाणे हिने यशस्वीरीत्या संपादन केला आहे. निशान देन श्यारिजिरू कराटे डो टेकीसुई या जपानमधील असोसिएशनतर्फे घेण्यात आलेल्या परीक्षेत यशस्वी झाल्यानंतर कल्याणीला 'ब्लॅक बेल्ट शोदान' पदवीने गौरविण्यात आले.

कल्याणी ही गिट्टीखदान येथील श्यारिजिरू शाखेची खेळाडू असून श्री बिंझाणी नगर महाविद्यालयात पदव्युत्तर शिक्षण घेत आहे. शिहान अशोक गोंडाणे, संस्थेचे महासचिव आनंद वासनिक, राहुल तेलंग, आनंद पाटील, राजेश नागदिवे, नागसेन सुखदेवे, विठ्ठलराव नारनवरे, करुणा पाटील, संजय सायरे, दिलीप तांदळे यांच्या मार्गदर्शनात कल्याणीने ही कामगिरी केली आहे.

करोतेतील ॲडव्हान्स् टप्पा असलेला 'ब्लॅक बेल्ट' कल्याणी गोंडाणे हिने यशस्वी-
रित्या संपादन केला आहे.

सायना, श्रीकांत उप-उपांत्यपूर्व फेरीत

जागतिक बॅडमिंटन : प्रणीतचीही विजयी आगेकूच

ग्लास्गो : सायना नेहवाल, किदाम्बी श्रीकांत या भारताच्या स्टार शटलर्सनी आपआपल्या एकेरी गटात विजयी कामगिरी करत जागतिक अजिंक्यपद बॅडमिंटन स्पर्धेच्या उप-उपांत्यपूर्व फेरीत धडक मारली. त्याचवेळी, बी. साई प्रणीत यानेही विजयी कूच केली.

लंडन ऑलिम्पिक स्पर्धेत कांस्य पटकावलेल्या सायनाने स्वित्झर्लंडच्या सब्रीना जॅके हिला सरळ दोन गेममध्ये नमवून आगेकूच केली. केवळ ३३ मिनिटांमध्ये बाजी मारताना सायनाने २१-११, २१-१२ अशा शानदार विजयासह सब्रीनाला बॅडमिंटनचे धडेच दिले. पहिल्या फेरीमध्ये सायनाला बाय मिळाला होता. तसेच, सब्रीनाविरुध्द सायनाचा हा दुसरा विजय आहे.

सब्रीना कडवी प्रतिस्पर्धी आहे. परंतु, या सामन्यात विजय मिळवण्यात मी यशस्वी ठरले याचा आनंद आहे. माझ्यामते सुरुवातीच्या फेरी खेळणे नेहमी आव्हानात्मक ठरते. परंतु, त्यानंतर परिस्थितीशी ताळमेळ बसला की सर्वकाही सुरळीत बनते.

- सायना नेहवाल

याआधी २०१२ लंडन ऑलिम्पिकमध्येही सायनाने सब्रीनाला सरळ दोन गेममध्ये नमवले होते. सायनाला पुढच्या फेरीत द्वितीय मानांकीत कोरियाच्या सुंग जी ह्यूनविरुध्द भिडावे लागेल. सुंग जीने भारताच्याच तन्वी लाडला २१-९, २१-१९ असे नमवून आगेकूच केली.

पुरुष एकेरीमध्ये श्रीकांतने अपेक्षित विजयी आगेकूच करताना फ्रान्सच्या लुकास कोर्वीचा एकतर्फी सामन्यात धुव्वा उडवला. जागतिक क्रमवारीत आठव्या स्थानी असलेल्या श्रीकांतने लुकासला कोणतीही संधी न देता त्याचा सरळ दोन गेममध्ये २१-९, २१-१७ असा फडशा पाडला. पुढील फेरीत श्रीकांतचा सामना डेन्मार्कच्या १४व्या मानांकीत एंडर्स एंटोनसनविरुद्ध होईल. त्याचप्रमाणे प्रणीतनेही विजयी आगेकूच केली. परंतु, त्याला इंडोनेशियाच्या एंथोनी सिनिसुका गिनटिंगविरुद्ध चांगलेच झुंजावे लागले. पहिला गेम गमविणाऱ्या प्रणीतने जबरदस्त पुनरागमन असा धक्का दिला. (वृत्तसंस्था)

मुग्धा – मालविका आमने-सामने

बॅडमिंटन : अव्वल मानांकित आकर्षी कश्यपवर मात

[illegible]

वैष्णवीची आगेकूच

[illegible]

पुरुषांप्रमाणे महिलांचेही आयपीएल व्हावे

मोना मेश्राम : 'वर्ल्डकप'नंतर येणार क्रिकेटला 'अच्छे दिन'

महापालिकेतर्फे होणार नागरी सत्कार

8)

मला लहानपणापासूनच आक्रमक फलंदाजीची आवड होती. मी याच प्रकारे खेळ शिकले असून मी मुलांसोबत खेळून क्रिकेट शिकले. मुले सहज षटकार खेचत. मलाही त्यांच्याप्रमाणे फटकेबाजी करणे आवडायचे. अंतिम सामन्यात आम्हाला धावांची आवश्यकता होती आणि मी धावा करण्याचा प्रयत्न करीत होती. मी मारलेला फटका क्षेत्ररक्षकाच्या हातात गेल्याने खूप निराश आहे. ऑस्ट्रेलियाविरुद्धची फलंदाजी विशेष ठरली. अशी खेळी मी देशांतर्गत स्पर्धेमध्ये केली आहे. मात्र आंतरराष्ट्रीय क्रिकेटमध्ये अशी मोठी खेळी केली नव्हती. ऑस्ट्रेलियाविरुद्धचा सामना आम्हाला जिंकायचा होता आणि मोक्याच्या वेळी ही मोठी खेळी केली याचा आनंद आहे. आवश्यकता असताना खेळी साकारली आणि संघ जिंकला. -हरमनप्रीत कौर, अष्टपैलू

9)

बॅडमिंटन: महाराष्ट्राचे जेतेपद कायम

लोकमत न्यूज नेटवर्क

नागपूर: महाराष्ट्राच्या १९ वर्षे ज्युनियर संघाने बडोदा येथे झालेल्या प. विभाग आंतरराज्य बॅडमिंटन स्पर्धेत जेतेपद कायम राखले. सिनियर गटाच्या उपांत्य सामन्यात मात्र महाराष्ट्र संघ मध्य प्रदेशकडून पराभूत झाला.

नागपूरची राशी लांबे हिने जेतेपद कायम राखण्यात मोलाची भूमिका वठविली. तिच्या शानदार खेळामुळे १९ वर्षे गटाच्या मिश्र दुहेरी अंतिम सामन्यात महाराष्ट्र संघाने मध्य प्रदेशचा ३-२ ने पराभव केला. राशीने एकेरीत विजय नोंदविल्यानंतर अक्षण शेट्टीसोबत मिश्र दुहेरीचा सामनाही जिंकला. मुलांच्या ज्युनियर गटात सौरभ केन्हळकर आणि मुंबईचा त्याचा सहकारी दीप रांभिया हे मध्य प्रदेशचे अल्पेश आणि संजय ठाकूर यांच्याकडून पराभूत झाले. मुलींच्या दुहेरीत मात्र रितिका ठाकेर- सिमरन सिंघी यांनी अंशु शर्मा- तनिष्का मलकर यांच्यावर विजय नोंदवित सामना बरोबरीत आणला होता.

रिषभ, तनिष्का उपांत्य फेरीत

बॅडमिंटन

नागपूर : पुण्याच्या यश शहा, वरुण कपूर, रिषभ देशपांडे, तनिष्का देशपांडे यांनी आपापल्या गटातून राज्य ज्युनियर बॅडमिंटन स्पर्धेची उपांत्य फेरी गाठली.

नागपूरमध्ये ही स्पर्धा सुरू आहे. या स्पर्धेतील १७ वर्षांखालील मुलींच्या उपांत्यपूर्व फेरीत द्वितीय मानांकित तनिष्का देशपांडेने मृण्मयी देशपांडेवर २१-१६, २१-११ अशी मात केली. तनिष्काची आता साताऱ्याच्या सिद्धी जाधवशी गाठ पडेल. सिद्धीने दृती पटेलवर २१-१६, २३-२१ अशी मात केली. नागपूरच्या अव्वल मानांकित मालविका बनसोडने पुण्याच्या अनन्या फडकेवर २१-७, २१-९ अशी मात केली. मालविकाची आता ऋतुरा जोशीशी लढत होईल. ऋतुराने रामशा फारूकीवर २१-१८, २१-१४ अशी मात केली.

स्पर्धेतील १७ वर्षांखालील मुलांच्या उपांत्यपूर्व फेरीत द्वितीय मानांकित वरुण कपूरने पुण्याच्याच केदार भिडेवर २१-१०, २१-१२ अशी मात केली. वरुणची आता पुण्याच्याच यश शहाशी लढत होईल. यशने सुधांशू भुरेचा २१-१३, २१-१४ असा पराभव केला. अन्य लढतींत रोहन थूळने राहुल काणेवर १९-२१, २१-१३, २१-१३ अशी, तर रोहन गुरबानीने सुयोग लोखंडेवर २१-११, २१-११ अशी मात केली.

स्पर्धेतील १९ वर्षांखालील मुलांच्या उपांत्यपूर्व फेरीत पुण्याच्या रिषभ देशपांडेने रोहन गुरबानीचा २१-१५, २१-१९ असा पराभव केला आणि उपांत्य फेरी गाठली.

स्पर्धेतील १९ वर्षांखालील मुलींच्या उपांत्यपूर्व फेरीत पुण्याच्या रिया कुंजीर आणि अनन्या फडके यांना पराभवाला सामोरे जावे लागले. सिद्धी जाधवने रियावर २१-१३, २१-११ अशी, तर रिया अरोलकरने अनन्यावर १७-२१, २१-१८, २१-१६ अशी मात केली. या गटातील अन्य लढतींत मालविका बनसोडने आर्या अंचलवारला २१-११, २१-५ असे, तर राशी लांबेने कल्पिता सावंतला २१-१७, २१-१६ असे पराभूत केले.

चौथ्या फेरीचे निकाल : १७ वर्षांखालील मुली : मालविका बनसोड वि.वि. तारा शहा २१-१३, २१-१३; अनन्या फडके वि.वि. लिव्हिया फर्नांडिस २१-१९, २१-१९; ऋतुरा जोशी वि.वि. खुशी कुमारी २१-१२, २१-१५; सिद्धी जाधव वि.वि. सई नांदूरकर २३-२१, २१-१८; धृती पटेल वि.वि. पवित्रा सोमाणी २१-१९, २५-२३; मृण्मयी देशपांडे वि.वि. रिया कुंजीर २१-१६, १८-२१, २२-२०; तनिष्का देशपांडे वि.वि. देविका कावळे १५-२१, २१-१२, २१-१४. **१७ वर्षांखालील मुले (पाचवी फेरी) :** रोहन गुरबानी वि.वि. अधिप गुप्ता २१-१८, २१-१८; सुयोग लोखंडे वि.वि. मकरंद निंबाळकर २१-१५, २१-१७; रोहन थूळ वि.वि. सिफत अरोरा २१-१५, २१-९; राहुल काणे वि.वि. अथर्व अगरवाल २१-१०, २१-११; सुधांशू भुरे वि.वि. शुभम पाल २१-१०; २१-१६; यश शहा वि.वि. आयुष जाधव २१-१०, २१-११; केदार भिडे वि.वि. विख्यात बंगेरा २१-११, २३-२१; वरुण कपूर वि.वि. शंतनू पवार २१-५, २१-११.

१९ वर्षांखालील मुली (चौथी फेरी) : मालविका बनसोड वि.वि. अंजली क्षिरसागर २१-४, २१-६; आर्या अंचलवार वि.वि. रामशा फारूकी १७-२१, २१-१३, २१-१४; सिद्धी जाधव वि.वि. लिव्हिया फर्नांडिस २१-१८, २१-१०; रिया कुंजीर वि.वि. देविका कावळे २१-१३, २१-१७; राशी लांबे वि.वि. मृण्मयी देशपांडे २१-१६, २१-१०; कल्पिता सावंत वि.वि. तनिष्का देशपांडे २१-१८, १६-२१, २१-११; अनन्या फडके वि.वि. शिल्पी पुसदकर २१-१९, २१-१९.

१९ वर्षांखालील मुली : आर्य भिवपाठकी वि.वि. सोहम नावंदर २१-१४, २१-११; सोहम पाटील वि. वि. वेदांत काळे २१-१०, २१-११; जयदेव मेनन वि.वि. रोहिल फर्नांडिस २६-२४, २१-१५; गौरव मिठे वि.वि. तनिष्क सक्सेना २१-१२, २२-२०; रोहन गुरबानी वि.वि. मकरंद निंबाळकर २१-४, २१-१३; रिषभ देशपांडे वि.वि. संकल्प गुराला २१-१९, २१-११; प्रतीक रानडे वि.वि. आदित्य म्हात्रे २१-२३, २१-१०, २३-२१; अक्षण शेट्टी वि.वि. सुधांशू भुरे २१-१६, २१-१७.

भारतीय महिला क्रिकेट

मिताली राज : भारतात परतल्यानंतर व्यक्त केल्या भावना

'स्प्रिंट'मधील जमैकाच्या वर्चस्वाला धक्का

महिलांच्या शंभर मीटरमध्ये अमेरिकेचीच बोवी अव्वल; एलिन पाचव्या स्थानावर

वृषाली, शुभम सर्वोत्कृष्ट अॅथलिट

विभागीय अॅथलेटिक्स : नागपूर जिल्ह्याला सांघिक विजेतेपद

[illegible]

15

महेश काळे, छकुली फुलके विजेते

[illegible]

(8)

वैभव, सीयाला विजेतेपद

नागपूर, ता. ७ : नागपूर जिल्हा बुद्धिबळ संघटनेतर्फे धनवटे नॅशनल महाविद्यालयाच्या इनडोअर सभागृहात आयोजित जिल्हा बुद्धिबळ निवड चाचणी स्पर्धेत वैभव राऊतने खुल्या गटात, तर सीया ठाकरेने १५ वर्षांखालील मुलींच्या गटात विजेतेपद पटकाविले. खुल्या गटात विजेतेपदासाठी वैभव आणि क्षितिज जोशी यांच्यात चुरस झाली. सात फेऱ्यांअखेर दोघांनीही प्रत्येकी सात गुण मिळविल्याने विजेत्याचा निर्णय तांत्रिक गुणांच्या आधारावर झाला. त्यात वैभवने बाजी मारली. क्षितिजने उपविजेतेपद, तर स्पंदन सेठ (६.५ गुण) तृतीय आणि रोनीत दासने (६.५ गुण) चतुर्थ स्थान मिळविले. मुलींमध्ये सीया ठाकरेने सर्वाधिक साडेसहा गुण मिळवून विजेतेपदाला गवसणी घातली. आशी दलालने (५.५ गुण) दुसरे, साक्षी लांजेवारने (५ गुण) तिसरे आणि मैथिली खुजेने (५ गुण) चौथे स्थान मिळविले. जिल्हा संघटनेचे सचिव के. के. बारट यांच्या हस्ते पुरस्कार देण्यात आले. याप्रसंगी कोषाध्यक्ष श्रीनिवास पारखी व उमेश पाणबुडे उपस्थित होते.

इंग्लंडमधील कामगिरीने उंचावला आत्मविश्वास

(18)

ऋतुजा-कनिकाला जेतेपद

आयटीएफ टेनिस

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

ऋतुजा भोसले हिने कनिका वैद्यच्या साथीत आयटीएफ महिला दुहेरीचे विजेतेपद पटकावले. इजिप्तमध्ये ही स्पर्धा झाली. या स्पर्धेतील महिला दुहेरीच्या अंतिम लढतीत बिगरमानांकित ऋतुजा-कनिका यांनी लिंडा प्रेनकोविच (जर्मनी)-येलेना स्टोआआनोविच (ऑस्ट्रेलिया) यांच्यावर ६-२, ६-४ अशी सरळ सेटमध्ये मात केली आणि विजेतेपदावर शिक्कामोर्तब केले. जवळजवळ सव्वातास चाललेल्या लढतीत ऋतुजा-कनिका यांनी जोरदार सुरुवात केली.

दुसऱ्याच गेममध्ये ब्रेक पॉइंट मिळविला आणि तो जिंकला. तिसऱ्या गेममध्ये सर्व्हिस राखून ऋतुजा कनिका यांनी ३-० अशी आघाडी घेतली होती. त्यानंतर पाहता पाहता ऋतुजा-कनिका यांनी ५-१ अशी आघाडी घेतली.

सातव्या गेममध्ये लिंडा-येलेना यांनी मिळालेला ब्रेक पॉइंट जिंकला. मात्र, त्यानंतर ऋतुजा-कनिका यांनी आठव्या गेममध्ये ४०-० अशी आघाडी घेतली होती. अर्थात, तीन सेट पॉइंट ऋतुजा-कनिका यांना मिळाले. त्यातील एक पॉइंट लिंडा-येलेनाने वाचविला. मात्र, त्यानंतर पॉइंट मिळवून ऋतुजा-कनिका यांनी पहिल्या सेटमध्ये बाजी मारली. दुसऱ्या सेटमध्येही ऋतुजा-कनिका यांनी धडाक्यात सुरुवात केली. या सेटमध्ये पहिल्या चारही गेम जिंकत ४-० अशी आघाडी घेतली होती.

मात्र, त्यानंतर लिंडा-येलेना यांनी कडवी झुंज देत सलग तीन जिंकल्या. मात्र, आठव्या गेममध्ये ऋतुजा-कनिका यांनी ब्रेक पॉइंट मिळविला आणि तो जिंकून सेटमध्ये ५-३ अशी आघाडी मिळविली. विजेतेपद निश्चित करण्यासाठी ऋतुजा-कनिका यांना सर्व्हिस राखायची होती. मात्र, त्यात त्यांना यश आले नाही. मात्र, त्यानंतर दहाव्या गेममध्ये ऋतुजा-कनिका यांनी सहज बाजी मारत विजेतेपदावर शिक्कामोर्तब केले.

ऋतुजाचे वर्षातील दुसरे जेतेपद

२१ वर्षीय ऋतुजाचे हे मोसमातील दुसरे विजेतेपद ठरले. यापूर्वी, तिने औरंगाबादला जूनमध्ये झालेल्या आयटीएफ स्पर्धेतील महिला एकेरीचे जेतेपद मिळविले होते. औरंगाबादमधील स्पर्धेतच ऋतुजा-कनिका उपविजेत्या ठरल्या होत्या. त्यांचे एकमेकींच्या सोबत मिळविलेले हे आयटीएफमधील पहिलेच विजेतपद ठरले. आयटीएफमधील २२ वर्षीय कनिकाचे हे या वर्षातील तिसरे विजेतपद ठरले. यापूर्वी, इजिप्तमध्येच जून-जुलैत झालेल्या आयटीएफ स्पर्धेत रशियाच्या एकतेरीना याशिनाच्या साथीत विजेतेपद पटकावले. त्यापाठोपाठ कनिकाने इजिप्तमध्येच रशियाच्या अँजेलिना झुरावलेवाच्या साथीत आणि ऋतुजाच्या साथीत आयटीएफ स्पर्धा जिंकल्या

Page No.
Date:

19)

अंकित, स्वाती ठरले विजेते

नागपूर : केंद्र शासनाच्या योजनांची माहिती जनतेला देण्याचा उद्देशाने नरेंद्र मोदी विचार मंच आणि नागपूर जिल्हा अ‍ॅथलेटिक्स संघटनेच्या संयुक्त विद्यमाने घेण्यात आलेल्या मिनी मॅरेथॉन दौड स्पर्धेत पुरुष गटात अंकित भडके आणि महिला गटात स्वाती पंचबुद्धने विजेतेपद पटकाविले.

पहिल्यांदाच आयोजित ही स्पर्धा गजानन हायस्कूल चौकातून प्रारंभ झाली. पुरुषांची ६ किलोमीटर अंतराची स्पर्धा प्रो-हेल्थ फाउंडेशनच्या अंकित फडकेने २० मिनिटे १५सेकंदात पूर्ण करीत अव्वल स्थानी राहिला. प्रो हेल्थ क्लबच्या राष्ट्रपाल भोयरने हीच स्पर्धा २० मिनिटे ५५ सेकंदात पूर्ण करीत द्वितीय आणि ट्रॅक स्टार अ‍ॅथलेटिक्स क्लबच्या स्वप्नील पटलने ही स्पर्धा २१ मिनिटे १८ सेकंदात पूर्ण करीत तिसऱ्या स्थानी राहिला. महिलांच्या ६ किलोमीटर दौड स्पर्धेत फिट अ‍ॅण्ड फास्ट जिमच्या स्वाती पंचबुद्धेने बाजी मारली. स्वातीने ही स्पर्धा २५ मिनिटे ५६ सेकंदात पूर्ण केली. ट्रॅक स्टार अ‍ॅथलेटिक्स क्लबच्या दोन्ही धावपटू दुसऱ्या व तिसऱ्याया स्थानी राहिल्या. प्रणाली भोरेकरने ही स्पर्धा २८ मिनिटे ०८ सेकंदात आणि अनिता हलामीने हीच स्पर्धा २८ मिनिटे १३ सेकंदात पूर्ण केली.

यावेळी पुरस्कार वितरण सोहळ्यात प्रमुख अतिथी म्हणून भाजपा शहराध्यक्ष आमदार सुधाकर कोहळे, आमदार अनिल सोले, मंचचे अध्यक्ष संजय हरडे, नागपूर जिल्हा अ‍ॅथलेटिक्स संघटनेचे सचिव डॉ. शरद सूर्यवंशी, मनपा क्रीडा समिती सभापती नागेश सहारे, नगरसेवक दीपक चौधरी, अक्षय गोटेकर, नगरसेविका स्नेहल बिहारे, रिता मुळे, मंचचे उपाध्यक्ष प्रसन्न अटाळकर उपस्थित होते. मान्यवरांच्या हस्ते पुरुष व महिला गटात पहिल्या दहा स्थानावरील धावपटूंना रोख पुरस्कार प्रदान करण्यात आले. आभार प्रदर्शन प्रमो मोहोड यांनी केले.

साईनाचे ब्रॉंझपदकावर समाधान

उपांत्य फेरीत जपानच्या ओकुहाराकडून पराभव

MIRAJ
Page No.
Date:
www.mirajmulticolour.com

21)

निक-दिमित्रोव अंतिम सामना

वृत्तसंस्था, सिनसिनाटी

ऑस्ट्रेलियाच्या निक किर्गिओसने सिनसिनाटी ओपन टेनिस स्पर्धेच्या पुरुष एकेरीमध्ये अंतिम फेरीत प्रवेश **केला** आहे. उपांत्य फेरीमध्ये किर्गिऑसने स्पेनच्या डेव्हिड फेररवर ७-६ (७-३), ७-६ (७-४) अशी मात केली. अंतिम फेरीत त्याचा सामना ग्रिगोर दिमित्रोवशी होईल. दिमित्रोवने अमेरिकेच्या जॉन इज्नरला ७-६ (७-४), ७-६ (१२-१०) असा पराभूत करून अंतिम फेरीत प्रवेश केला.

पुरुष एकेरीच्या उपांत्य फेरीतील दोन्ही सामने चुरशीचे झाले. किर्गिऑसने उपांत्यपूर्व फेरीत अग्रमानांकित रफाएल नदालचा पराभव केला होता. त्याने फेररवर तो सहज विजय मिळवेल, असा अंदाज वर्तवला जात होता. मात्र, उपांत्य फेरीत ३५ वर्षीय फेररने किर्गिऑसला चांगली लढत दिली. दिमित्रोवलाही इज्नरविरुद्ध विजय मिळवण्यासाठी बराच घाम गाळावा लागला. या सामन्यात दुसरा सेट टायब्रेकरमध्ये गेल्यानंतर इज्नरने तीन मॅचपॉइंट वाचवले होते. अखेर चौथ्या मॅचपॉइंटवर दिमित्रोवने विजय साकारला. जागतिक क्रमवारीत दिमित्रोव हा ११ व्या स्थानी असून किर्गिऑस २३ व्या स्थानी आहे. दिमित्रोव व किर्गिओस यापूर्वी केवळ एकदाच आमनेसामने आले असून त्यावेळी दिमित्रोवने विजय मिळवला होता.

सिनसिनाटी ओपन टेनिस

महिला एकेरीमध्ये सिमोना हॅलेप आणि गार्बिन मुगुरुझा यांच्यामध्ये विजेतेपदासाठी लढत होणार आहे. महिला एकेरीचे उपांत्य सामने मात्र एकतर्फी झाले.

द्वितीय मानांकित रोमानियाच्या सिमोनाने उपांत्य फेरीत सिलोन स्टिफन्सचा ६-३, ६-१ असा सहज पराभव केला. ही स्पर्धा जिंकल्यास सिमोनाला जागतिक महिला एकेरी क्रमवारीत अग्रस्थानी येण्याची संधी आहे. विम्बल्डन विजेत्या मुगुरुझाने अग्रमानांकित कॅरोलिन प्लिस्कोवावर ६-३, ६-२ अशी मात करून अंतिम फेरीत प्रवेश केला.

राज्यस्तरीय मानांकन टेबल टेनिस

नागपूरकर जेनी, मल्लिका, जुईला मानांकन

म.टा. क्रीडा प्रतिनिधी, नागपूर

[illegible]

जागतिक बॅडमिंटन

सायना, श्रीकांत, साईप्रणीतचे विजय

वृत्तसंस्था, ग्लासगो

भारताच्या सायना नेहवाल, किदाम्बी श्रीकांत, बी. साई प्रणीत यांनी जागतिक बॅडमिंटन स्पर्धेत आपापल्या प्रतिस्पर्ध्यांवर मात करून तिसऱ्या फेरीत प्रवेश केला. महिला एकेरीच्या दुसऱ्या फेरीत बाराव्या मानांकित सायनाने स्वित्झर्लंडच्या सब्रिना जॅक्वेटवर २१-११, २१-१२ अशी ३३ मिनिटांत मात करून स्पर्धेला धडाक्यात सुरुवात केली. सायनाला पहिल्या फेरीत पुढे चाल मिळाली होती. जागतिक क्रमवारीत सायना १६व्या, तर सब्रिना ३६व्या स्थानी आहे. सायनाचा हा सब्रिनावरील दुसरा विजय ठरला. तिसऱ्या फेरीत सायनाची लढत दुसऱ्या मानांकित सुंग जी ह्यूनविरुद्ध होईल.

कोरियाच्या सुंगने भारताच्या तन्वी लाडला २१-९, २१-१९ असे नमविले. दुसऱ्या फेरीत आठव्या मानांकित श्रीकांतने फ्रान्सच्या लुकास कोर्व्हीला २१-९, २१-१७ असे ३२ मिनिटांत नमविले. श्रीकांतची तिसऱ्या फेरीत डेन्मार्कच्या आंदेर्स अँटनसेनविरुद्ध लढत होईल. पंधराव्या मानांकित साईप्रणीतला दुसऱ्या फेरीचा अडथळा पार करताना चांगलाच संघर्ष करावा लागला. त्याने इंडोनेशियाच्या अँथनी सिनीसुका गिंटिंगचे आव्हान १४-२१, २१-१८, २१-१९ असे परतवून लावले. ही लढत एका तास अन् १२ मिनिटे चालली. निर्णायक तिसऱ्या गेममध्ये एक वेळ अँथनी १८-१२ असा आघाडीवर होता. साईप्रणीतचा पराभव निश्चित वाटत होता. मात्र, त्याने सलग ८ गुण घेत, लढतीचे चित्रच पालटले. अँथनीने एक मॅच पॉइंट वाचविला. पण पुढील गुण घेत साई प्रणीतने बाजी मारली.

स्टॅनफोर्ड स्पर्धेत शारापोवाची विजयी सलामी

स्टॅनफोर्ड, कॅलिफोर्निया, ता. १ : रशियाच्या मारिया शारापोवाने स्टॅनफोर्ड टेनिस स्पर्धेत विजयी सलामी दिली आहे. वाइल्ड कार्ड मिळालेल्या ८०व्या स्थानावरील अमेरिकेच्या जेनीफर ब्रॅडीवर तिने ६-१, ४-६, ६-० असा संघर्षपूर्ण विजय मिळविला. शारोपावाला 'वाइल्ड कार्ड'द्वारे प्रवेश मिळाला आहे. फ्रेंच आणि विंबल्डनला मुकावे लागल्यानंतर शारापोवा मोसमाच्या अंतिम टप्प्यात सहभागी झाली आहे. जागतिक क्रमवारीत ती १७१व्या स्थानावर आहे. शारापोवा यापूर्वी मार्च २०१५ मध्ये अमेरिकेत खेळली होती.

Date:
www.mirajmulticolour.com

5)

मींनाक्षी भोईटेने पटकावले जेतेपद

म. टा. प्रतिनिधी, पुणे

सिम्बायोसिस सेकंडरी स्कूलच्या मीनाक्षी भोईटे हिने ८.५ गुणांसह जिल्हा क्रीडा परिषद आणि शिक्षण विभाग (पुणे मनपा) आयोजित आंतरशालेय बुद्धिबळ स्पर्धेतील १७ वर्षांखालील मुलींच्या गटाचे विजेतेपद पटकावले. पाषाणच्या सेंट जोसेफ स्कूलची आरुषी प्रसाद ७.५ गुणांसह दुसऱ्या, तर सेवासदन इंग्लिश मीडियम स्कूलची ईश्वरी गणबोटे सात गुणांसह तिसऱ्या स्थानी राहिली.

१) संपादकीय

वेध

मुंबई

बारामतीची साखर खाल्लेला पाऊस !

हल्ली माणसांचा अंदाज लागत नाही, तिथे पावसाचा तरी कसा लागेल? तो तर बिनभरवशाचा पाहुणा. पाऊसही हल्ली राजकीय झालाय...कुणी म्हणतं, तो बारामतीवर गेलाय!

बरं झालं हवामान खात्यानं वर्तविलेलं भाकीत खरं ठरलं आणि दिलेल्या तारखेला वरुणराजाचं आगमन होऊन अवघा महाराष्ट्र चिंब झाल्याने सगळ्यांचा जीव भांड्यात पडला. या खात्याचा अंदाज चुकला असता तर आरोपीचा पिंजरा लोकांनी तयारच ठेवलेला होता. भारतीय हवामान खाते हल्ली टिंगलचा विषय बनले आहे. अजाणतेपणातून होणारी टीका एकवेळ समजून घेता येईल, पण जाणती माणसंही जेव्हा तोच सूर आळवतात, तेव्हा भारतीय हवामान शास्त्रज्ञांच्या सर्व मेहनतीवर आणि त्यांनी प्राप्त केलेल्या प्राविण्यावर पाणी फेरले जाते.

भारतीय हवामानशास्त्र हे जगात सर्वात प्राचीन आणि तितकेच अद्ययावत आहे, यावर आज कुणाचा विश्वास बसणार नाही. पण जगातील प्रागतिक अशा हवामानशास्त्राचा मूळ पायाच भारताने रचला आहे. महान गणिती आणि आद्य खगोलतज्ज्ञ वराहमिहीर लिखित 'बृहद्संहिता', कौटिल्यप्रणित अर्थशास्त्रीय मीमांसा आणि सातव्या शतकातील कालिदासाच्या 'मेघदूत'मध्ये हवामानाचा अचूक वेध घेतला गेला आहे. गेली कित्येक वर्षे मुहूर्तासाठी अनेकजण जे 'पंचांग' पाहतात, तिथेही याच शास्त्राच्याआधारे पाऊस आणि दुष्काळासंबंधी अनुमान असते. पुराणातील वांगी म्हणून आपण या गोष्टी सोडून देऊ. पण आधुनिक हवामान शास्त्राचा पाया भारतात कसा रचला गेला ते पाहू...

ऊन, वारा, पाऊस, समुद्रीलाटा, वादळ आणि आकाशगंगेतील बदलाचा शास्त्रशुद्ध अभ्यास सतराव्या शतकात सुरु झाला आणि थर्मामीटर, बारोमीटरचा शोध लागला. पण तरीही हवेचा दाब, वाऱ्याचा वेग आणि सामुद्रिक हालचालींचा हवामानावर होणाऱ्या परिणामांचा अचूक वेध घेता आला नाही.

ब्रिटिश ईस्ट इंडिया कंपनीने कोलकाता (१७८५) येथे पहिले आणि १७९६ साली मद्रास (आत्ताचे चेन्नई) येथे दुसरे हवामान अभ्यास केंद्र स्थापन करून आधुनिक हवामान शास्त्राची मुहूर्तमेढ रोवली. पुढे एशियाटिक सोसायटी ऑफ बेंगालची स्थापना करून हवामानाच्या शास्त्रशुद्ध अभ्यासाची सोय उपलब्ध करून दिली. 'एशियाटिक'च्या जर्नलमध्ये कॅप्टन हॅरी पिड्डिंगटन यांनी लिहिलेल्या लेखात पहिल्यांदा 'सायक्लॉन'चे भाकीत वर्तविण्यात आले. १८७५ साली ब्रिटिशांनी भारतीय हवामान खात्याची स्थापना करून त्रिस्तरीय वेधशाळेचे नेटवर्क उभे केले. हवामानासाठी स्वतंत्र उपगृह (इन्सॅट) सोडणारा भारत हा पहिला देश होता.

अवकाळी पावसामुळे आपल्याकडच्या क्रिकेट सामन्यांत भलेही व्यत्यय येत असला, तरी जागतिक पातळीवर भारतीय हवामान खात्याचा आजही तितकाच लौकिक आहे. जहाजांवरचे कॅप्टन आणि वैमानिकांसाठी भारतीय हवामान खाते नेहमीच विश्वासार्ह राहिलेले आहे. चुकीच्या अंदाजामुळे अमेरिका, फ्रान्ससारखी हवाई दुर्घटना आपल्याकडे अजून तरी घडलेली नाही.

आपल्याकडचं हवामान खातं, वेधशाळा तितक्याच प्रगत, अत्याधुनिक असतील तर मग पावसाचे अंदाज अचूक का ठरत नाहीत? मुळात भारतीय उपखंडातील हवामान आणि अरबी समुद्र हे लहरी म्हणून ओळखले जातात. हवामानासंबंधीची शास्त्रीय अनुमानं अनेकदा अचूक असतात, फक्त मोजमापाच्या टक्केवारीत गफलत होते. हे घडते कारण, आपल्याकडची राजकीय व्यवस्था. देशात एखादा मोठा दहशतवादी हल्ला झाल्यानंतर गुप्तचर खात्याची जशी मापं काढली जातात. ते बालंट अंगावर येऊ नये, अशी वृत्ती अनेक खात्यात बळावत आहे. आजवर कधीही फेब्रुवारी महिन्यात हवामानाचे भाकीत वर्तविले गेले नव्हते. पण यावर्षी ते वर्तविण्यास केंद्र सरकारने भाग पाडले. कारण पाच राज्यांच्या निवडणुका समोर होत्या. चांगला पाऊसकाळ असल्याचे भाकीत वर्तवून शेअर बाजाराचा निर्देशांक उसळवला की, सगळीकडे आनंदी वातावरण तयार होऊन त्यावर राजकीय पोळी भाजता येते. हवामान खात्यातील ही ग्यानबाची मेख माहिती असलेले आणि ज्यांनी अनेक उन्हाळे-पावसाळे पचविले ते देशाचे माजी कृषिमंत्री शरद पवार या खात्याला उगीच बारामतीची साखर खाऊ घालायला निघालेले नाहीत!

- नंदकिशोर पाटील

२)

संपादकीय

मनाचिये गुंथी

संपत्ती विरुध्द चारित्र्य

डॉ. भूषणकुमार उपाध्याय

भारतीय संस्कृतीमध्ये मानव जीवनाचे चार पुरुषार्थ सांगितलेले आहेत- धर्म, अर्थ, काम व मोक्ष. सामान्यत: धर्माचा अर्थ म्हणजे ती आचारसंहिता होय जी व्यक्तिगत व सामाजिक कल्याणासाठी उपयोगी ठरते. 'धर्म' आपले असे कर्तव्य आहे, जे निसर्ग व समाजामार्फत निश्चित केले जाते. 'अर्थ' या सर्व भौतिक संसाधनाचे नाव आहे जे आपल्याला जीवन जगण्यासाठी सहायक ठरते. 'काम' म्हणजे जीवनातील भोगांचा उपयोग आहे. 'मोक्ष' म्हणजे अज्ञानातून मुक्त होऊन त्या परम सत्याला ओळखण्याची एक अवस्था आहे.

या चारही पुरुषार्थाचे पालन केल्याने आपले चारित्र्य निर्माण होत असते. आपण आपल्या कर्तव्याचे पालन कसे करतो, आपण कशाप्रकारे अर्थार्जन करतो, आपण जीवनातील सुखांचा उपभोग कसा घेतो व आपण ज्ञानाच्या प्राप्तीसाठी काय करतो, यावरुनच आपले चारित्र्य ठरते.

महाभारतात या पुरुषार्थाविषयी एक खूपच महत्त्वपूर्ण वचन आले आहे-

धर्मार्थकामा: सममेव सेव्या:।

यो ह्योकसक्त: स नरो जघन्य:।।

म्हणजेच धर्म, अर्थ व कामाचे सेवन समान व संतुलित असले पाहिजे. जी व्यक्ती एखाद्या गोष्टीमध्ये आवश्यकतेपेक्षा जास्त आहारी जाते, ती व्यक्ती वाईट असते. श्रीमद्भगवतगीतेमध्ये भगवान श्रीकृष्ण सांगतात की-

धर्माविरुध्दकामाऽस्मि

म्हणजेच मी असे काम आहे जे धर्माच्या विरुध्द नाही. काम म्हणजेच सुखाचा उपभोग, जे आपल्या अर्थावर अवलंबून असते. म्हणून काम जर धर्माला अनुसरुन असेल तर अर्थही धर्माच्या प्रतिकूल राहू शकत नाही.

आपण जेव्हा मानवाच्या चारित्र्याचे विवेचन करतो, तेव्हा असे लक्षात येते की उत्तम चिरत्र ते आहे जे धर्मानुसारच अर्थाचे (संपत्तीचे) संपादन करते व कामाचाही उपभोग घेत असते व त्यानुसारच आपले चिरत्र बनते. इंग्रजी मधील Character हा शब्द संस्कृतमधील चिरत्र या शब्दापासून तयार झालेला आहे. जेव्हा आपण चिरत्र हा शब्द इंग्लिशमध्ये लिहतो तेव्हा Charitra हा शब्द तयार होतो. Charitra चा Ch इंग्लिशमधील 'क' च्या रुपात उच्चारीत होऊन Character/Charitra हा शब्द तयार होतो.

आज समाजात पुरुषार्थ पालनामध्ये खूप मोठे असंतुलन निर्माण झालेले दिसते. अर्थ किंवा संपत्तीच सर्वात महत्त्वपूर्ण पुरुषार्थ झालेला आहे. या व्यतिरिक्त संपत्तीचे संपादन हे अधार्मिक म्हणजेच चुकीच्या मार्गाने होत आहे. म्हणूनच मानवाचे चिरत्रसुध्दा असंतुलित झाले आहे. या असंतुलित चिरत्रामुळे वैयिक्तक व सामाजिक स्तरावर तणावाची स्थिती निर्माण झालेली आहे. जागतिक पातळीवरही हा तणाव अनेक देशांमध्ये पाहायला मिळतो.

म्हणूनच उत्तम चिरत्र निर्माण होण्यासाठी व आपले काम व संपत्ती संपादन धर्माच्या म्हणजेच नियमाला अनुसरुन व्हावे यासाठी सुरुवातीपासूनच आपली शिक्षण व्यवस्था अनुकूल असायला पाहिजे व अयोग्य मार्गाने संपत्ती संपादन करणाऱ्यांना कठोर शिक्षा मिळायला पाहिजे.

8.03.18

Certificates

Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University

(Re-accredited by NAAC 'A' Grade)

DEPARTMENT OF LIFELONG LEARNING & EXTENSION

CERTIFICATE

2018 - 2019

This is to certify that Shri. / Smt. / Ku. शिवानी रविन्द्र वानखेडे has participated in उन्नती (UNNATI) / सहयोग (SAHAYOG) / सक्षम (SAKSHAM) Project under Extension Activities of this Department during 2018 - 2019. He / She has successfully completed Unnati Project-Case Study / Sahayog Project / Sakasham Project.

Principal	Programme Officer	Director
Principal Yashodha Girls Arts & Commerce College Sneh Nagar, Nagpur-15	Dr. Govind Namdeo Raut Yashoda Girl's Arts & comm. College Nagpur	Department of Lifelong Learning & Extension Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University

Certificates

Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University

(Re-accredited by NAAC 'A' Grade)

DEPARTMENT OF LIFELONG LEARNING & EXTENSION

CERTIFICATE

2018 - 2019

This is to certify that Shri. / Smt. / Ku. कल्याणी नरेश लोखंडे बी. ए. भाग-१ has participated in **उन्नती** (UNNATI) / **सहयोग** (SAHAYOG) / **सक्षम** (SAKSHAM) Project under Extension Activities of this Department during 2018 - 2019. He / She has successfully completed Unnati Project-Case Study / Sahayog Project / Sakasham Project.

Principal	Programme Officer	Director
Principal Yashoda Girls Arts & Commerce College Sneh Nagar, Nagpur-15.	Dr. Govind Namdeo Raulkar Yashoda Girls Arts & Comm. college, Nagpur	Department of Lifelong Learning & Extension Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University

LifeExtension-2/5000/2019